

60. møde

Fredag den 28. februar 1992 kl. 10.00

Dagsorden:**1) Første behandling af lovforslag nr. L 222:**

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Moratorieordning).

Af Lilli Gyldenkilde (SF) m.fl.

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 66:

Forslag til folketingsbeslutning om midlertidig ydelse til langtidsledige.

Af Jan Petersen (S) m.fl.

3) Første behandling af lovforslag nr. L 223:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmiljø. (Straffebestemmelser).

Af Poul Erik Dyrland (S) m.fl.

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 62:

Forslag til folketingsbeslutning om ny produktion og jobskabelse i private virksomheder.

Af Rahbæk Møller (SF) m.fl.

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 67:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en kommission om børns og unges erhvervsarbejde.

Af Poul Erik Dyrland (S) m.fl.

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 68:

Forslag til folketingsbeslutning om forebyggelse af vold mod børn og unge på arbejdsmarkedet og af arbejdsskader.

Af Poul Erik Dyrland (S) m.fl.

Meddelelser fra formanden:**Formanden:**

Medlem af Folketinget *Ellemann-Jensen* (V) har meddelt mig, at han ikke vil kunne give møde i Tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov, jf. Folketingets forretningsordens § 42, stk. 3, litra d, fra og med den 10. marts 1992 og om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Medlemmer af Folketinget *Holger K. Nielsen* (SF), *Gade* (SF), *Lilli Gyldenkilde* (SF), *Jes Lunde* (SF) og *Rahbæk Møller* (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en fornyelsesfond i private virksomheder.

(Beslutningsforslag nr. B 73).

Skriftlig fremsættelse af forslag:**Holger K. Nielsen (SF):**

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig hermed at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af en fornyelsesfond i private virksomheder.

(Beslutningsforslag nr. B 73).

Jeg henviser til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af lovforslag nr. L 222:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Moratorieordning).

Af Lilli Gyldenkilde (SF) m.fl.

(Fremsat 7/2 92).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Arbejdsministeren (Kirkegaard):**

Socialistisk Folkeparti har fremsat et lovforslag, hvorefter alle medlemmer, der har gennemført andet arbejdstilbud, og som ikke sene-

[Arbejdsministeren]

re har afvist et arbejds- eller uddannelsesstilbud, har ret til dagpenge.

Det er et grundlæggende element i det danske arbejdsløshedsforsikringssystem, at der kræves en tilknytning til arbejdsmarkedet, for at man kan blive og forblive forsikret mod arbejdsløshed. Forudsætningen for at forblive forsikret er, at man inden for de sidste 3 år har haft 26 ugers arbejde. Man har således som hovedregel ret til dagpenge i 2½ år.

Såfremt man er ledig og i løbet af disse 2½ år ikke har kunnet finde beskæftigelse, har man ret til et arbejdstilbud, hvorved man på ny får ret til dagpenge i 2½ år. Har man herefter igen ikke kunnet opnå beskæftigelse i de forløbne 2½ år, kan man, f.eks. ved at have modtaget et uddannelsesstilbud eller ved at have modtaget iværksætterydelse, endnu en gang erhverve ret til dagpenge i 2½ år. Man kan således modtage dagpenge i mere end 7 år, i visse tilfælde op mod 9 år, uden at have været tilknyttet arbejdsmarkedet på normale løn- og ansættelsesvilkår.

Jeg finder, at dagpengesystemet strækker sig ganske vidt, når man har mulighed for at være uden kontakt med arbejdsmarkedet på almindelige løn- og ansættelsesvilkår i mere end 7 år og stadig bevare retten til dagpenge. En så lang periode findes så vidt mig bekendt ikke i noget andet land.

Det har hele tiden været regeringens klart udtrykte holdning, at problemerne for den gruppe, der har været uden normal tilknytning til arbejdsmarkedet i en så lang periode, ikke skal løses ved en forlængelse af dagpengeperioden.

Jeg skal i øvrigt bemærke, at det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at ca. 7.000 risikerer at miste retten til dagpenge i 1992. Vi har i Arbejdsministeriet udarbejdet en undersøgelse på baggrund af materiale fra Det Centrale Arbejdsmarkedsregister, der viser, at knap 3.000 personer kan risikere at miste retten til dagpenge. Dette tal ligger på linje med en undersøgelse, som Arbejdsløshedskasserens Samvirke har foretaget. Det skal i øvrigt betones, at de 3.000 personer kun er den gruppe, der risikerer at miste retten til dagpenge; hvor mange af disse der får arbejde i løbet af året og dermed ikke mister retten til dagpenge, ved vi af gode grunde ikke.

Jeg skal på regeringens vegne indstille forslaget til forkastelse.

Jytte Andersen (S):

Vores ordfører har ikke mulighed for at være til stede i salen i øjeblikket, og jeg skal derfor på hr. Ole Vagn Christensens vegne give udtryk for Socialdemokratiets opfattelse.

Socialdemokratiet er enig med SF i, at der skal gøres noget for de ledige, som mister retten til dagpenge. De ledige må ikke kunne opfatte Folketinget som et forum, der ikke tager hensyn til deres situation. Socialdemokratiet mener imidlertid i modsætning til SF, at måden, det bør gøres på, er, at forligspartierne omkring UTB erkender, at dette er partiernes fælles ansvar. Vi må erkende, at de ledige har oplevet situationen således, at hver gang de nåede en målstreg, blev fristen forlænget, uden at de havde mulighed for aktivering.

I de nuværende forhandlinger om aktivering lægger vi i Socialdemokratiet vægt på at ændre den passive situation, så de ledige opnår såvel rettigheder som pligter og får retten til at være aktive. I forbindelse med dette arbejde er vi helt enige med SF i, at der er en gruppe, som nu er kommet i klemme. Socialdemokratiet mener, at det bedste ville være at give denne gruppe et tredje arbejdstilbud, men dette kan der ikke skabes enighed om i forligskredsen omkring UTB.

Ud fra den erkendelse mener vi, at den næstbedste løsning er at gøre perioden død, altså indføre en moratorieordning, som det her er foreslået af SF. Det kan der desværre heller ikke skabes enighed om i forligskredsen. På den baggrund har vi i Socialdemokratiet stillet et forslag, som kommer til behandling senere på dagen, om indførelse af en dagpengelignende ydelse til denne gruppe af ledige, med krav om en handlingsplan for aktivering. I modsætning til et tredje arbejdstilbud og en moratorieordning vil Socialdemokratiets forslag ikke kunne afvises med henvisning til forligsbrud.

Jeg skal derfor sige til SF, at vi er positive over for intentionerne, men vi skal altså finde løsninger enten i forligskredsen – og det er ikke muligt – eller også uden for dagpengesystemets område.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal spørge fru Jytte Andersen, om jeg skal forstå det sådan, at dette kun er et spørgsmål i forligskredsen, og at vi andre simpelt hen

[Lilli Gyldenkilde]

helst skal blande os udenom. Sådan vælger jeg ikke at tolke det, men jeg er nødt til at spørge, for sådan kan det, fru Jytte Andersen indledningsvis sagde, tolkes.

Jeg vil også godt sige, at jeg har meget svært ved at se, hvorved det forslag, Socialdemokratiet har fremsat, adskiller sig fra det forslag, SF har fremsat, med hensyn til at bryde forliget. Jeg er helt på det rene med, at det gør man helst ikke, og det kan jeg godt forstå, og sådan bør det også være, men når nogle forudsætninger for et forlig er faldet fuldstændigt til jorden – og det er jo det, der er sket i dette tilfælde – så mener jeg, det er rimeligt, at man tager det op. Det er vel også det, Socialdemokratiet mener i og med, at man kommer med sit eget forslag.

Men man skal ikke bilde mig eller andre ind, at der er stor forskel på, om det bliver SF's forslag eller de udsatte grupper, som vi snakker om, skal have et ekstra jobtilbud eller de skal sættes på en 80 pct.-sats. Alle tre løsninger kan da siges at anfægte forliget, andet kan jeg ikke få ud af det. Og jeg synes altså, at fru Jytte Andersen skylder, om ikke af hensyn til kredsen her så af hensyn til de grønne hæfter, at give et præj om, hvordan det ligger.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Socialdemokratiet ønsker ikke at bryde forliget og forligets afgrænsning, og vi betragter SF's forslag som en del eller en forlængelse af forliget. Derfor ville det være forligsbrud, hvis Socialdemokratiet umiddelbart støttede en moratorieordning, medmindre det var forhandlet i forligskredsen. Det er baggrunden for, at vi så har gjort os nogle overvejelser om, hvordan man kan sikre et rimeligt økonomisk forsørgelsesgrundlag, indtil vi kan finde permanente løsninger for den gruppe, der klart er kommet i klemme, fordi ledigheden har udviklet sig så katastrofalt.

Vores forslag skal ses på den baggrund, at der er tale om, at gruppen har mistet retten til dagpenge; den er faldet ud af dagpengesystemet, og den sikres med den midlertidige ydelse, som vi har foreslået, et forsørgelsesgrundlag og en valgmulighed: om man ønsker den midlertidige ydelse, som er på mindst 2.004 kr. om ugen, eller man ønsker at gå på bistandshjælp. Gruppen er altså faldet ud af dagpenge-

systemet, og dermed er der tale om, at det ikke er inden for forligsaftalens område. Og det skal så også være baggrund for en – hvad skal man sige? – aktivering.

Vi beklager, at vi ikke kan komme igennem med en moratorieordning, og vi beklager, at vi ikke kan komme igennem med et tredje arbejdstilbud, men det er ikke muligt inden for forligskredsen, og derfor må man opfange gruppen uden for forligsaftalens område.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Ingen skal være i tvivl om, at jeg ikke på nogen måde klandrer Socialdemokratiet for at holde et forlig, og ingen skal heller være i tvivl om, at jeg er sikker på, at Socialdemokratiet er lige så oprigtigt optaget af dette problem, som vi er i SF. Her er tale om en gruppe, som ryger direkte ud af det arbejdsmarkedssystem, som vi kender i dag, og lad os holde det på det rene, at vi er enige i intentionen og enige i udgangspunktet.

Men jeg må jo konstatere på baggrund af det, fru Jytte Andersen har sagt, at Socialdemokratiet holder fast i forliget, som omhandler, at ingen kan være i dagpengesystemet i mere end syv år, når de har modtaget henholdsvis uddannelsestilbud og arbejdstilbud, som de skal efter reglerne. Det var nyt for mig, for forudsætningerne for forliget er bortfaldet i og med, at der for det første ikke er kommet de arbejdspladser, som var en forudsætning for forliget, og for det andet er nedsat et udvalg, Zeuthenudvalget, som netop skal finde frem til løsninger på bl.a. det problem, vi her taler om.

Forudsætningerne for det forlig er simpelt hen brudt sammen. Alligevel hører jeg Socialdemokratiet – som samtidig i bragetaler uden for dette hus siger, at vi endelig skal sørge for at løfte dem, der nu ryger ud af systemet – råt stå og fastholde, at for eftertiden skal det være sådan, at man kun kan være i systemet i 7 år, når man inden for de 7 år også har haft sine jobtilbud og sit uddannelsestilbud.

Det beklager jeg meget, for jeg troede egentlig, at når forudsætningerne for et forlig var brudt, var det rimeligt i det mindste at få Socialdemokratiet til at arbejde noget mere ihærdigt for at finde en løsning på dette problem.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det er helt korrekt, at en af forudsætningerne for forligsaftalen – forudsætningen om, at man forventede, at arbejdsløsheden ikke ville være på mere end 265.000, mens den i dag er omkring 310.000, altså knap 50.000 mere – er brudt. Det definerer vi i Socialdemokratiet som et klart brud på de forudsætninger, der lå til grund for ATB/UTB-forliget.

Vi har også – i øvrigt i bred enighed – truffet beslutning om at udsætte revisionen et år. Det er naturligvis ikke en brudt forudsætning, for vi har faktisk været enige om, at vi skulle udskyde revisionen, fordi vi nedsatte Zeuthenudvalget. Der kan man altså ikke tale om en brudt forudsætning, men man kan tale om, at der er aftalt en ny forudsætning, og også det gør, at vi synes, at det rigtigste ville være, at man så spændte det arbejdsmarkedspolitiske sikkerhedsnet ud under de ledige, som klart kommer i klemme.

Det har vi drøftet med regeringen, og det mener vi fortsat; men når regeringen ikke er enig i de brudte forudsætninger, ville det være forligsbrud, hvis vi støttede SF's forslag, og vi ønsker ikke forligsbrud. Vi erkender, at vi ikke kan komme igennem i forståelse med regeringen om, at der er brudte forudsætninger. Vi synes faktisk, det er for ringe, at regeringen ikke ligesom vi definerer ændringen i arbejdsløshedstallet som en brudt forudsætning, men her er vi i mindretal, og det er nu engang vilkårene i et demokrati, desværre.

Derfor kan vi ikke støtte SF's forslag, og derfor har vi sikret en anden mulighed for at redde den gruppe af langtidsledige, som vi ikke ønsker skal komme i klemme.

Pia Christmas-Møller (KF):

Det var en meget interessant ordveksling, vi overværede her, og en noget besynderlig udlægning af forligsteksten, fru Jytte Andersen kom med, men nu er det jo ikke Socialdemokratiets forslag, vi behandler, men derimod SF's, og derfor vil jeg koncentrere mig om det i denne omgang.

Det Konservative Folkeparti lægger vægt på, at vi har både et arbejdsløshedsforsikrings-system med et klart forsikringselement og et offentligt finansieret bistandssystem. Arbejdsløshedsreglerne hviler på den grundtanke, at arbejdstagerne frivilligt skal kunne tegne en

forsikring mod tabt arbejdsfortjeneste som følge af ledighed i en vis periode. Det har aldrig været meningen, at denne periode skulle være livslang. Forsikringsbetingelserne er bl.a., at man har et mere end helt midlertidigt arbejde, og forsikringsbegivenheden, der udløser nogle bestemte rettigheder, derunder nogle retsbestemte ydelser, er, at man bliver arbejdsløs.

Arbejdsløshedssystemet retter sig altså mod en bestemt målgruppe, nemlig de beskæftigede på arbejdsmarkedet. Reglerne er udformet sådan, at der gives retsbestemte ydelser, der alene udmåles på baggrund af hidtidig arbejdsindkomst og ledighedens omfang og varighed. En formuende direktør eller dennes kone får altså det samme fra dagpengesystemet ved ledighed som den gældsatte LO-arbejder eller dennes kone.

Til klar forskel fra dette system er bistandssystemet indrettet efter et langt mere økonomisk præget behovskriterium. Målgruppen er altså anderledes defineret. Blander vi målgrupper, regler og ydelser sammen, er der ikke længere nogen idé i at opretholde to forskellige systemer.

Selv om det aldrig har været meningen, var det indtil 1988-forliget rent faktisk muligt at forestille sig et livslangt forløb på dagpenge. Hvis en person meldte sig i en a-kasse som 16-årig på grundlag af ½ års arbejde, kunne den pågældende blive forsørgt fra det fyldte 17. til det fyldte 67. år via dagpengesystemet. Denne mulighed for en livslang passiv forsørgelse på dagpenge har vi fra konservativ side lagt stor vægt på blev ændret til fordel for en aktiv indsats. De mange milliarder skulle hellere bruges på aktiveringstilbud, og det er sket med bl.a. UTB/ATB-forliget fra 1988. Her gav vi de ledige en række tilbud, som skulle gøre det muligt at bevare arbejdsevnen og dermed få forbedrede muligheder for at komme tilbage på arbejdsmarkedet. Det er dog stadig sådan, at man kan blive i dagpengesystemet i mellem 7 og 9 år.

Begynder vi nu at gå den anden vej, bevæger vi os ind på en meget uheldig glidebane, hvor det også kan blive svært at opretholde dagpengene som en retsbestemt ydelse. Presset for at få en formue- og husstandsindkomstbestemt ydelse vil stige. Det vil vi stærkt advare imod, og vi afviser SF's lovforslag.

Helge Sander (V):

I Venstres folketingsgruppe har vi aldrig følt, at det var rimeligt med et livsvarigt medlemskab af vort dagpengesystem. Derfor var vi også tilfredse med det forlig, vi indgik i 1988, fordi vi syntes, at der absolut var rimelighed i det, og fordi vi ønskede at fastholde det grundlæggende element i det danske arbejdsløshedsforsikringssystem, at der kræves en tilknytning til arbejdsmarkedet, for at man kan forblive og stadig væk fungere i systemet og dermed være forsikret mod arbejdsløshed.

Vi mener, det må erkendes, at når man har været ledig i 7, 9, 10 år, hører man ikke længere hjemme i det system, og så må det i stedet være i det sociale system, man skal hente det nødvendige. Vi føler ikke, at det kan løses ved en forlængelse af dagpengeperioden.

Vi er selvfølgelig også ulykkelige over, at der er så mange, der er på dagpenge, og at der nu er mange – efter det fra arbejdsministeren oplyste dog heldigvis kun 3.000, men det er selvfølgelig rigeligt – som glider ud af systemet, men det kan jo ikke komme bag på os, at vi kommer i den situation, at nogle glider ud af systemet; det var noget, som vi alle var klar over, da vi indgik nyordningen i 1988.

Derfor må jeg fastslå, at selv om SF gør opmærksom på, at der er tale om en midlertidig foranstaltning, kan vi ikke tilslutte os det foreliggende lovforslag.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Både fru Pia Christmas-Møller og hr. Helge Sander har talt om deres modvilje imod det livsvarige medlemskab af en a-kasse. Man overser helt, at det, der er situationen omkring den problemstilling, som vi diskuterer, jo er, at den ene part i den forsikring, altså lønmodtagerne, helt klart har opfyldt de betingelser, der ligger til grund for forsikringsaftalen, hvis vi nu bliver i det sprog: De har søgt job, de har stået til rådighed for arbejdsmarkedet, de har været på jobtilbud, de har formentlig også taget imod uddannelsesstilbud, og de har måske oven i købet prøvet at være iværksættere og prøvet selvvalgt uddannelse. De har altså levet op til forsikringsaftalens præmisser, og deres eneste problem er i virkeligheden, at arbejdsmarkedet ikke lever op til sin del af forsikringsaftalen.

Jeg synes, at både De Konservative og Venstre overser, at det, der gør problemet så pinagtigt på det menneskelige plan, er, at der er nogle grupper, der kommer i klemme, fordi arbejdsmarkedet ikke lever op til de forventninger, vi havde om, at den uddannelse, det arbejdstilbud og den arbejdsstræning, der lå i forliget, skulle betyde, at de kunne få et arbejde. Det var sådan set en forudsætning.

Derfor synes jeg, at der er nogle ting i den dér forsikrings snak, som hr. Helge Sander og fru Pia Christmas-Møller helt overser, nemlig at den ene part har levet op til sine forpligtelser, men bare ikke får sine rettigheder.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Nu skal vi jo ikke til at vurdere den enkeltes situation, uanset om der er 3.000 eller 7.000. Fru Jytte Andersen ved udmærket godt, at der er gjort alt, hvad man kunne. Socialdemokratiet og SF fremfører en række synspunkter, men vi kan ikke trylle. Vi beklager dem alle sammen og ikke bare de 3.000 eller 7.000, der er på vej ud af arbejdsmarkedet, men alle 300.000 mennesker, som er ledige. Men altså: Realiteterne er jo bare sådan, og det må vi lade være udgangspunktet og så simpelt hen sige, at de spilleregler, der gør, at vi er kommet i denne situation – det er jo ikke noget, der er opstået i går eller i forgårs eller her til morgen – har vi kendt; og dér er det så, at vi ud fra en principiel holdning ikke mener, at det er rimeligt, at vi har det system, hvor man er livsvarigt medlem.

Men vi har heldigvis et andet system, der gør, at man fortsat har det rimelig godt i dette land, også sammenlignet med andre lande, for som arbejdsministeren jo sagde i sin redegørelse, er der vist ikke nogen steder, hvor man har et system, der er bedre, hvis man tager det udgangspunkt, som fru Jytte Andersen gjorde.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg synes, at hr. Helge Sander er prisværdigt ærlig, ligesom fru Pia Christmas-Møller er det. De Konservative og Venstre lægger ikke skjul på – og vi vil senere høre fra andre, er jeg helt sikker på – at 7 år i det her system, hvorunder man så har fået arbejdstilbud og uddannelsesstilbud, er nok, og så skal man sættes fra maksi-

[Lilli Gyldenkilde]

mumsbeløbet, som ligger på omkring 130.000 kr., og ned på ingenting for de fleste i den gruppe, vi her snakker om. Det er det, dette her handler om.

Men vil hverken hr. Helge Sander eller fru Pia Christmas-Møller – og jeg kan jo sige det til andre, som jeg ved vil sige det samme – indse, at forudsætningerne for det forlig, der blev lavet, er ændret betydeligt? Man troede, at arbejdsløsheden ville falde, dengang man lavede forliget og skønnede over tallene, og det har været en forudsætning for dem, der gik med til det. Dengang så det ud til, at vi fik faldende arbejdsløshed, men vi har fået en meget stærkt stigende arbejdsløshed i stedet for. Dertil kommer, at regeringen – formentlig i panik over ikke at kunne komme videre – har nedsat et udvalg, som skal kigge på to ting: dels finansiering af dagpengesystemet og dels en aktivering af de ledige. Det er dog to grundlæggende forudsætninger, der er ændret, siden dette forlig blev indgået.

Det, vi siger, er: Giv de mennesker, som falder ud i år, en chance! For vi ved ikke, om der bliver lavet nogle nye regler, når Zeuthenudvalget er færdigt, som måske vil sikre, at de ikke kommer i den situation. De forudsætninger ser man helt bort fra, og så taler man om, at folk ikke kan blive forsørget til evig tid i a-kasse-systemet. Jeg synes altså, man kommer let om ved afvisningen af dette forslag.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Fru Jytte Andersen går videre i forsikringsterminologien og siger, at den ene part har levet op til sine forpligtelser, men at problemet er, at det har den anden part ikke. Jeg ved ikke, om der er så meget formål med at gå videre i den diskussion, men jeg må alligevel erindre fru Jytte Andersen om, at dagpengesystemet er et forsikringssystem, som giver den ledige ret til dagpenge i 2½ år. Det er udgangspunktet. Dertil gives der nogle aktiverende tilbud i form af ATB og UTB, som kan forlænge perioden, men grundlaget er altså, at man kan få forsørgelse i 2½ år og ikke en livsvarig ydelse.

Jeg ved ikke, om man kan bruge fru Jytte Andersens terminologi, men hvis man kan, vil jeg prøve at parallelisere til dem, der har en brandforsikring: Hvis huset brænder, udbetaler forsikringen et beløb svarende til husets

værdi, men det kan godt være, at forsikringstageren ikke får godtgjort tabet fuldt ud, fordi der f.eks. ikke er mulighed for at købe et tilsvarende hus i det pågældende lokalområde. Alligevel har forsikringsselskabet levet op til sine forpligtelser.

Jeg mener, det er vigtigt, at vi holder fast ved, at dagpengesystemet er et forsikringssystem, for ellers kan vi ikke blive ved med at forsvare, at der er en retsbestemt ydelse. Vi har set i dagspressen og andre steder, at flere og flere sætter spørgsmålstegn ved, om det nu også er rimeligt, at de formuende får deres dagpenge ved ledighed, og om der ikke er brug for at gøre dagpengene indkomstafhængige. Det mener jeg ikke vi skal; men så er der altså også grund til, at vi holder fast i, at det ikke er en livsvarig ydelse, vi taler om. Det har aldrig været en del af forudsætningerne i dagpengesystemet, hverken da det startede helt tilbage omkring århundredskiftet, eller i dag.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Hr. Helge Sander siger, at vi ikke kan trylle, og det har han jo ganske ret i; det er i hvert fald svært at trylle, men vi har jo altså truffet en beslutning, som påvirker den gruppe, der kommer i klemme, ved at udsætte revisionen af ATB/UTB, og det er måske set med de langtidslediges øjne et trylleslag fra folketingsmedlemmer, der medfører, at dobbelt så mange, som ellers ville ryge ud af systemet, ryger ud af det ved forlængelsen.

Godt nok kan vi ikke trylle, men vi kan lade være med at gøre 6.000-7.000 mennesker til ofre for de beslutninger, som vi træffer herinde, og som i hvert fald af mange langtidsledige opfattes som trylleri fra vores side – et trylleri, som bestemt ikke giver dem en bedre tilværelse, men som faktisk, som fru Lilli Gyldenkilde sagde før, bringer dem ud i en social deroute, i hvert fald for manges vedkommende, hvis de har en forsørger og de kommer ind under det gensidige forsørgelsesprincip.

Jeg synes, man skal prøve at se den sammenhæng, at der er nogle ledige, som bliver gidsler for nogle beslutninger og nogle bristede forudsætninger om en faldende arbejdsløshed. De har i øvrigt levet op til de krav, vi som lovgivere stiller til dem. Men det, der mangler, er honoreringen. Fru Pia Christmas-Møller taler om

[Jytte Andersen]

brandforsikring, at den bliver udbetalt, som den skal, når man lever op til forudsætningerne. Og vi påstår altså – og det er jo nok her, vi ser forskelligt på tingene – at de ledige har levet op til forudsætningerne, og så skal forsikringspræmien også kunne udbetales.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Jeg bliver nødt til at gentage til fru Jytte Andersen, at via aftalen fra 1988 er der rent faktisk tale om nye krav, og det er jo det, der ligger til grund for vores holdning til både dette og det næste forslag.

Men når jeg beder om ordet, er det mere for at anholde fru Lilli Gyldenkilde, som siger, at man går fra dagpenge ned på ingenting. Det synes jeg er en meget stærk udtalelse. Vi har under udvalgsarbejdet fået præsenteret eksempler på, at alt afhængigt af boligens størrelse og antallet af børn kan en klient i visse situationer modtage mere i bistandshjælp end i dagpenge. Det er slet ikke alle, men der er en række eksempler på det. Og her synes jeg vi rører ved sagens kerne på arbejdsmarkedsområdet, for som fru Pia Christmas-Møller også ganske rigtigt var inde på, er der jo i mange situationer for lille forskel på bistandshjælp og dagpenge. Der er ikke nogen virkelig fordel ved at betale en forsikringspræmie og forsikre sig mod ledighed.

Og regeringen har i panik nedsat et udvalg på området, fru Lilli Gyldenkilde. Så vidt jeg ved, har vi alle sammen været med til at anbefale det udvalgsarbejde, som foregår dels i Zeuthenudvalget og dels i Finansministeriet. Så jeg synes, det er lidt stærkt at kaste sig over regeringen, der dog har forsøgt at løse problemet ved at nedsætte disse udvalg. Ganske vist var SF ikke med i det endelige finanslovforlig, hvor man tog udgangspunkt i aktivering, men man tager da aktivt del i arbejdet – og heldigvis for det, for det kræver en indsats af alle otte partier, hvis vi skal forsøge at løse dette kæmpeproblem.

Jeg håber, vi kan gøre det, men vi kan ikke hverken i dag eller senere begynde at lovgive ud fra tesen, som fru Lilli Gyldenkilde brugte, at hvis og hvis og hvis det bliver ændret sådan og sådan, vil det hele forholde sig anderledes. Vi bliver nødt til at gå ud fra den gældende lovgivning og det gældende forlig, og derfor

må vi fastholde det, vi hidtil har sagt i denne sag, og som vi formentlig også vil sige, når vi når frem til næste sag på dagsordenen.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg roste hr. Helge Sander og egentlig også fru Pia Christmas-Møller for lidt siden for at være prisværdigt ærlige, når de siger: 7 år i systemet, men så færdig, ud! Og det synes jeg man skal fastholde, for det er jo det, man mener.

Men når man så får foreholdt, at nogle forudsætninger er ændret betydeligt, kommer det med i det yderste øjeblik af en kort bemærkning, at det kan man jo ikke tage hensyn til. Men det begriber jeg ikke. I andre sammenhænge, i meget af det, vi laver herinde, er det vel som oftest sådan, at når nogle forudsætninger er totalt forandret i forhold til det, der var udgangspunktet for det oprindelige resultat, ændrer man da på resultatet.

Jeg synes, det er lidt ærgerligt, at vi skal have denne store, overordnede arbejdsmarkedspolitiske diskussion om dagpengesystemet, men jeg var måske selv medvirkende ved at komme med den bemærkning om panik. Det beder jeg om at man glemmer, for det er helt rigtigt, som hr. Helge Sander siger, at vi deltager jo selv i arbejdet, og det er vigtigt også at få nogle uden for huset til at kulegrave sagen. Jeg burde nok have sagt, at regeringen ikke rigtig selv kan komme med forslag; jeg burde have sagt det på en pænere måde. Men nuvel, lad det ligge.

Men vi kommer ikke uden om, at det ikke er en stor, overordnet arbejdsmarkedspolitisk drøftelse. Jeg har lagt op til, at en gruppe mennesker, som er kommet i klemme, fordi forudsætningerne for den gældende lov har ændret sig, får spændt et sikkerhedsnet ud under sig, indtil Zeuthenudvalget har gjort sit arbejde færdigt. Jeg gør mig ikke til talsmand for livslang forsøgelse inden for dagpengesystemet med det her forslag; den diskussion hører hjemme et andet sted.

Formanden:

Fru Pia Christmas-Møller for en kort bemærkning, og så skal vi til at tænke på ordførrækken igen.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg skal være den første til at beklage den store arbejdsløshed. Det er det største samfundsproblem, vi slås med i øjeblikket, og derfor er der også utrolig mange initiativer i gang.

Men når jeg beder om ordet igen, er det, fordi fru Jytte Andersen fortsætter med forsikringssterminologien og bliver ved med at påstå, at arbejdstagerne på den ene side har levet op til deres del af forpligtelserne, mens a-kasse-systemet på den anden side ikke har levet op til sit ansvar. Jeg mener ikke, det er en korrekt fremstilling, og jeg vil godt spørge, om fru Jytte Andersen i ramme alvor mener, at reglerne giver grundlag for berettigede forventninger om, at dagpengene kunne udbetales lige så længe det skulle være, indtil man fik tilbudt et job. Hvor går grænsen, fru Jytte Andersen? Hvis det ikke er en livsvarig ydelse, hvor går grænsen så, hvis den ikke går ved de 7 år?

Formanden:

Et spørgsmål kræver et svar, og når svaret er givet, går vi videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Hvis fru Pia Christmas-Møller har læst vores forslag, som kommer til behandling senere på dagen, har vi jo netop knyttet det sammen med Zeuthenudvalgets arbejde. Vi siger, at når Folketinget skal træffe beslutninger i næste folketingssamling, skal vi finde permanente løsninger for den gruppe på 6.000-7.000 personer, som kommer i en urimelig klemme og bliver gjort til gidsler på grund af nogle bristede forudsætninger.

Men vi taler kun om en midlertidig ydelse, en midlertidig bestemmelse. Vores principielle holdning er, at de grupper, som har levet op til forpligtelserne i arbejdsmarkedslovgivningen, naturligvis også må kunne forvente at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet. Dermed være ikke sagt, at man skal have en livsvarig ydelse, fordi man har arbejdet i 26 uger, naturligvis ikke. Men det er en længerevarende, mere principiel og dyberegående diskussion, som vi ikke skal have i dag, men først når Zeuthenudvalget afgiver den betænkning, som skal give grundlag for langsigtede politiske løsninger.

Det, vi taler om i dag, er en midlertidig ydelse for en afgrænset gruppe mennesker.

Poul Nødgaard (FP):

Det er jo svært at komme til, når man er så langt henne i rækken, men jeg vil da godt fremføre Fremskridtspartiets synspunkter om det lovforslag, som SF her har fremsat, og som jo i realiteten går ud på, at de langtidsledige ikke skal tvinges over i det sociale system, men kan forblive på dagpenge. Det er jo faktisk det, der ligger i forslaget, og det kan vi selvfølgelig få en stor diskussion om.

I Fremskridtspartiet står vi ret uforstående over for forslaget. Det er vores opfattelse, som andre også har givet udtryk for, at der er indgået et forlig eller en aftale, hvorefter de ledige mister retten til dagpenge efter at have været i både jobtilbud og uddannelsestilbud. Realiteten er jo, at når en langtidsledig har været gennem disse tilbud, har den pågældende efterhånden været på dagpenge i 6-7 år uden at kunne skaffe sig varigt arbejde. Lad os bare være helt ærlige og sige, at det nuværende system er overmåde godt, og det kunne være interessant at få at vide, om der overhovedet er noget land i Europa, der har så godt et dagpengesystem som Danmark.

Derfor har Fremskridtspartiet svært ved at se, hvorfor SF fremsætter dette forslag, der jo reelt lægger op til, at nogle personer for tid og evighed skal kunne sakse sig ind og ud af det nuværende dagpengesystem. Mange synes at se frem til, at Zeuthenudvalget tryller et dagpengesystem frem, som løser alle problemerne fra og med 1993, men så enkelt er det nu engang ikke. Det vil stadig være os politikere, der skal finde frem til løsningerne på de uhyre vanskelige problemer i løbet af sommeren, og vi kan lige så godt lade være med at ryste på hånden, men derimod se realiteterne i øjnene. Det danske dagpengesystem kan ganske enkelt ikke fortsætte i sin nuværende form, og derfor vil det også være uklogt at følge det foreliggende forslag. Det ville give dagpengemodtagerne en forhåbning om at kunne forblive for tid og evighed i et system, som Danmark ganske enkelt ikke har råd til at fortsætte med.

Jeg vil godt allerede nu sige et par ord om det socialdemokratiske forslag, som senere kommer til behandling, for det har allerede været draget ind i debatten. Jeg kan altså ikke

[Poul Nødgaard]

se nogen synderlig forskel på SF's forslag og det socialdemokratiske forslag. Det er to sider af samme sag, lad os sige det rent ud. Men jeg kunne appellere til de partier, der gang på gang ødelægger beskæftigessituationen i Danmark. Jeg tænker på, hvordan et flertal her i Folketinget har ødelagt A. P. Møllers mulighed for at skabe ca. 1.000 arbejdspladser, fordi man havde en helt tåbelig indstilling til det projekt, der skulle gennemføres. Dermed er man med til at forøge arbejdsløsheden, selv om man måske kunne mindske den, hvis man førte en mere erhvervsvenlig politik.

Sonja Albrink (CD):

Da CD's ordfører, hr. Duetoft, ikke kan være til stede, da han sidder i møde andetsteds, skal jeg fremføre CD's synspunkter.

Vi forstår godt, at de mennesker, der falder ud af arbejdsmarkedssystemet og kommer på bistandshjælp, rammes hårdt, ikke mindst i de tilfælde, hvor det får betydning for den samlede husstandsindkomst, at man går fra dagpenge over til nulindkomst. Det kan få voldsomme konsekvenser for familierne, det kan koste både hus og hjem og måske familien, og vi vil meget gerne være med til at hjælpe disse mennesker.

Men omvendt må jeg sige, at både regeringen og Socialdemokratiet kendte disse forhold, da man indgik dagpengeforliget, og det kan ikke komme som nogen overraskelse, at mennesker bliver tvunget ud af understøttelsessystemet, når de har været der så længe. Det er CD's opfattelse, at de forlig, der indgås, må overholdes, så længe konsekvenserne er forudsigelige. Parterne vidste, at man kunne komme i denne situation, og derfor er det ikke særlig klædeligt at indgå et forlig med nogle følger, som ændrer forholdene for dem, der er omfattet af forliget.

CD synes, at man i forbindelse med aktiveforhandlingerne bør tage dette problem op, og planlægge forsøgsordninger, så der kan gøres noget for denne gruppe mennesker. Det vil kunne skabe en afklaring forholdsvis hurtigt. Dernæst må vi i de generelle dagpengeforhandling bestræbe os for at gøre systemet så effektivt, at så få som muligt kommer i denne ulykkelige situation. Det kan nok lade sig gøre, bl.a. via en hurtig og mere effektiv indsats over for de ledige, en mere målrettet indsats mod

den enkelte, og det er i virkeligheden alle de ting, et bredt flertal netop lægger op til på grundlag af forhandlingerne.

Men vi synes ikke, der er noget perspektiv i blot at forlænge et system, der åbenbart ikke har kunnet hjælpe disse mennesker. Dagpengesystemet er ikke et generelt forsørgelsessystem; det skal klare de akutte behov, mens man forsøger at komme tilbage på arbejdsmarkedet. Men hvis dette ikke lykkes efter en rimelig tid, er alternativet naturligvis en reel forsørgelse, altså en opgave for det sociale system.

Jeg må straks sige, at vi hverken kan støtte Socialdemokratiets eller SF's forslag, selv om de bestemmer et velmente. Til gengæld kan vi give løfte om, at vi i dagpengeforhandlingerne vil presse på for en hurtig forbedring på forskellige områder, så disse meget ulykkelige situationer bliver begrænset mest muligt.

Lone Dybkjær (RV):

Det Radikale Venstre kan ikke støtte SF's forslag. Det ville være forligsbrud, nøjagtig som Socialdemokratiet har sagt, og det er vi selvfølgelig ikke tilhængere af. Jeg synes i øvrigt, det kan diskuteres, om forudsætningerne er så markant ændrede i forhold til, hvad vi forventede på det tidspunkt. Jeg havde desværre i og for sig ikke den helt store optimisme med hensyn til, at arbejdsløshedsproblemet ville løse sig af sig selv.

Som andre ordførere synes jeg også, vi er nødt til at diskutere spørgsmålet om dagpengesystemet, om vi skal fastholde, at det skal være en forsikringsydelse. Det Radikale Venstre er tilhænger af at fastholde forsikringsprincippet. Vi mener også, at bidragene fra arbejdstagerne og arbejdsgiverne ikke er store nok, og vi har derfor foreslået modellen »en tredjedel/en tredjedel/en tredjedel« i modsætning til i dag, hvor arbejdsgiver og arbejdstager hver især kun betaler godt 15 pct. Men det kan man jo diskutere; det er i hvert fald noget af det, Zeuthenudvalget også arbejder med.

Jeg vil også sige, at med de forudsætninger, der er gældende i dag, er det klart, at nogle personer vil falde ud af systemet, og derfor er vi selvfølgelig nødt til at diskutere, om man skal være i dagpengesystemet til evig tid eller ej. Fru Jytte Andersen bruger ordene »leve op til forudsætningerne«, men forudsætningerne

[Lone Dybkjær]

er jo faktisk, at man skal have arbejde, før man får ret til understøttelse i tilfælde af ledighed. Det har vi så lappet på op igennem 1970'erne og 1980'erne. Oprindeligt havde man bare 26-ugers-reglen, og det var i øvrigt en mere socialt orienteret ydelse, som også var afhængig af, om man var forsørger, om man havde børn eller ej. Men i løbet af 1970'erne gjorde vi det faktisk til en retsbestemt ydelse, uafhængig af ens situation, formue, og hvad ved jeg. Hvis man var medlem af en arbejdsløshedskasse, fik man også udbetalt dagpenge, og vi er sådan set tilhængere af, at man fastholder det princip. Senere har vi lappet på det med arbejdstilbud og uddannelsesydelse, og man kan da altid diskutere, om vi skal blive ved med det.

Men der er én ting, jeg godt vil sige. Jeg kan selvfølgelig tage fejl, men jeg er fuldstændig overbevist om, at Zeuthenudvalget ikke vil nå frem til, at man kan forblive i længere tid i dagpengesystemet end i dag, det tror jeg simpelt hen ikke på. Det er jo selvfølgelig op til Zeuthenudvalget, men jeg har ikke set nogen signaler noget sted i den retning. Men hvis Zeuthenudvalget når frem til, at man kan finansiere systemet efter »en tredjedel/en tredjedel/en tredjedel«-modellen, og at man kan forblive i dagpengesystemet til evig tid, er det klart, at så må vi håndtere det. Men som situationen er i dag, som systemet ser ud i dag, og hvis betalingsreglerne ikke bliver ændret, vil man ikke kunne blive i dagpengesystemet længere end i de 7-9 år, der er mulighed for i øjeblikket.

Så taler man om, at nogle gøres til gidsler af systemet. Det mener jeg faktisk ikke; vi har et meget generøst dagpengesystem, og jeg synes faktisk ikke, man kan sige, at nogen gøres til gidsler. Jeg tror heller ikke på, at det bliver bedre, efter at Zeuthenudvalget har arbejdet med tingene under de samme betalingsmæssige forudsætninger, men hvis det finder frem til andre betalingsordninger, kan det selvfølgelig komme til at se anderledes ud.

Så er der spørgsmålet om kontanthjælpen. Jeg synes, man er nødt til at diskutere, om ægteskab ikke længere skal være afgørende for, om man får kontanthjælp eller ej, om vi også her skal have en retsbestemt ydelse. Det vil koste så meget, at jeg er fuldstændig sikker på, at mange andre ikke kan få noget, men det kan man da diskutere. For mig at se er det problemet løst. De enlige vil jo få nøjagtigt det

samme i kontanthjælpssystemet som i dagpengesystemet; problemet er, at hvis man er gift, er der faktisk tale om gensidig forsørgelse. Men hvis man ikke længere skal have begrebet gensidig forsørgelse i ægteskabet, er det jo en anden snak, men lad os så diskutere ægteskabslovens paragraffer i stedet for dagpengelovens paragraffer. Jeg synes, vi godt kan diskutere, om man skal have gensidig forsørgelse i ægteskabet; jeg er sådan set selv tilhænger af det.

Så vil jeg godt lige til sidst sige til arbejdsministeren, at jeg mener, vi skal lave en meget præcis undersøgelse af, hvem der falder ud af systemet. Vi taler så tit om, at vi gerne vil lave stikprøveundersøgelser og alt muligt andet på området, men mig bekendt ved vi nøjagtigt, hvem det drejer sig om. Vi har bl.a. de pågældendes cpr-numre, og det må være muligt at få en præcis opgørelse af, hvordan den gruppe ser ud. Jeg er helt opmærksom på, at vi har fået noget materiale, bl.a. om fordelingen mellem kønnene, men vi kender jo ikke civilstanden. Vi ved ikke, om de pågældende er gifte eller ugifte, vi ved ikke, hvor gamle de er, og jeg vil godt bede om, at diskussionen her resulterer i en sådan undersøgelse.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Nu ved vi jo alle sammen, at Zeuthenudvalget naturligvis med stor interesse følger, hvad der sker rent politisk, og derfor vil jeg godt anmode om, at man ikke kommer med for bombastiske udtalelser om, hvilke forventninger man har til Zeuthenudvalgets arbejde.

Jeg har i forslaget givet udtryk for, at vi ikke ved, om der kommer nogle forslag til aktivering på et tidligere tidspunkt, så man ikke når at blive langtidsløst, og derfor bør man give de pågældende en chance. Men jeg vil godt advare imod, at man ligesom fru Lone Dybkjær går på talerstolen og ligefrem giver udtryk for, at man ingen forventninger har om at finde frem til et system, som kan forlænge dagpengereetten ud over 7 år, uanset hvad der sker. Det kan ikke være rimeligt. Jeg ved, at man selvfølgelig lytter efter politiske signaler, men hvis vi allerede herinde begynder at lægge os fast på, hvad Zeuthenudvalget skal mene, fordi det skal kunne gennemføres politisk, har vi efter min mening på forhånd lagt for snærende

[Lilli Gyldenkilde]

bånd på os selv, og det vil jeg godt advare imod.

Når jeg taler om, at der kan komme nye tiltag, tænker jeg på nye aktiveringstilbud. Der kan komme fremrykninger, så vi slet ikke når til den situation, at folk går ledige i 7 år eller 12 år, men bliver aktiveret uddannelsesmæssigt eller arbejdsmæssigt og kommer i arbejde. Derfor mener jeg, at nogle af forudsætningerne for indgåelsen af forliget er bortfaldet, og jeg kan forstå på fru Lone Dybkjær, at hun heller ikke troede, at de holdt, hvilket lyder ejendommeligt for mig. Men jeg vil godt bede til, at vi ikke lægger os for fast på, hvad Zeuthenudvalget skal mene.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg mener ikke, at forudsætningerne er brudt, det vil jeg gerne sige. Jeg har et medansvar for forliget; jeg mener ikke, forudsætningerne er brudt, og vi havde i hvert fald øjnene åbne, da vi lavede det. Men andre af dem, der sad omkring bordet, kan selvfølgelig have en anden mening om den sag.

Men fordi vi har nedsat et Zeuthenudvalg, forhindrer det jo ikke, at vi kan have en politisk debat, og jeg har bare gjort rede for min holdning til dagpengesystemet. Jeg mener faktisk, at med den nuværende finansieringsordning er det ikke rimeligt, at man kan bevare dagpengeretten i en længere periode end i dag. Der er masser af mennesker, der aldrig er kommet ind i dagpengesystemet, der er masser af mennesker, der aldrig har fået en chance, og det går også ud over dem i denne sammenhæng. Hvis vi havde rigeligt med penge, var det jo ikke noget problem, men vi har faktisk i øjeblikket et underskud på noget i retning af 30 mia. kr. på finansloven. Det er jo det, der er vores store problem.

Jeg har heller ikke sagt, at vi ikke skal lave aktiveringsordninger, men med de nuværende finansieringsordninger mener jeg simpelt hen ikke, det er socialt ansvarligt over for de grupper, der aldrig er kommet ind i systemet, hvis vi udvider det yderligere. Der er altså nogle andre grupper, det kommer til at gå ud over, og dem har jeg altså også i sinde at tage mig af.

Man kan naturligvis diskutere, om vi kan gøre tingene bedre inden for kontanthjælpssystemet, diskutere ægteskabsklausulen og alt

muligt andet, men at man teoretisk er berettiget til 9 års understøttelse, når man har haft arbejde i 26 uger, synes jeg er ganske flot. Der er mange unge, som falder ud af systemet, det er jeg enig i, og det er også derfor, jeg gerne vil have den undersøgelse. De kan næsten ikke have haft arbejde, for så ville de ikke falde ud.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Som jeg har sagt før, mener Socialdemokratiet, at forudsætningerne er brudt. Der er 50.000 flere ledige i dag, end da forliget blev indgået, og det var ikke de forventninger, de politiske partier havde. Og det siger sig selv, at uanset hvor meget man har uddannet sig på UTB eller i en selvvalgt uddannelse eller har gennemgået forskellige jobtilbud, er det naturligvis sværere for en langtidsledig at komme ind på arbejdsmarkedet, end hvis der kun havde været 265.000 ledige, som vi forventede dengang.

For det andet har vi med åbne øjne truffet beslutning om at forlænge revisionsbestemelsen, og det sætter naturligvis også de langtidsledige i en anden situation. Men det har vi været enige om, og det synes vi sådan set også var en rigtig og fornuftig beslutning.

Så vil jeg godt sige, at jeg synes, fru Lilli Gyldenkilde overreagerer på en eller anden måde. Jeg går da ud fra, at Zeuthenudvalget, der blev nedsat med støtte fra et meget bredt flertal – oven i købet et enigt Folketing, hvis jeg ikke tager meget fejl – har fået et meget klart politisk signal i det kommissorium, som ikke er drysset ned fra himlen, men er blevet diskuteret meget grundigt og inderligt. Og derfor har jeg en klar forventning på Socialdemokratiets vegne om, at Zeuthenudvalgets medlemmer forholder sig til det kommissorium og ikke til mere eller mindre tilfældige signaler i en politisk diskussion om konkrete forslag. Det er i hvert fald vores forventning, så hvis det kan betragtes som et signal, er det hermed givet.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg er enig i, at der findes et kommissorium for arbejdet i Zeuthenudvalget. Jeg er også enig i, at en del af det, fru Lone Dybkjær gav

[LIII Gyldenkilde]

udtryk for, er en del af det kommissorium, og derfor ved man selvfølgelig noget om det i Zeuthenudvalget. Men jeg frygter altså, at hvis det kommer til at fremgå af denne debat – og det kan man jo med fuld ret formode – at man fastholder, at 7 år i systemet er maksimum, og at man vil beholde de arbejdstilbud og uddannelsesstilbud, vi kender i dag, er vi altså derhenne, hvor folk drysser ud af systemet. Og så kan det godt være, at fru Jytte Andersen synes, at jeg overreagerer.

Men tænk, at man også skal stå her og lytte til det pjat med en sammenligning mellem en direktør og en LO-arbejder, som fru Pia Christmas-Møller var inde på! Den sammenligning er jo helt ude i det blå, og jeg bliver altså ophidset, jeg bliver moralsk forarget over, at man kan stå her og sige med store armbevægelser, at de mennesker er ubrugelige, de skal ud af systemet, de skal ikke have en chance mere, de skal ikke have et arbejdstilbud mere. Det er stensikkert, at de kan blive tvunget til at gå fra hus og hjem, sådan som fru Sonja Albrink var inde på. Man kan ikke eksistere i dag, hvis man ikke har to indtægter; nu mister man den ene, og man mister også understøttelsen på 131.000 kr. Og hvem er det, det går ud over? Det er kvinderne. 80 pct. af de langtidsledige er kvinder, det ved vi fra flere undersøgelser.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Fru Lilli Gyldenkilde siger, at man må gå fra hus og hjem, og at det er kvinderne, det går ud over. Jeg synes, det er vigtigt at fastholde, at det er de gifte kvinder, det går ud over.

Og jeg synes ikke, fru Lilli Gyldenkilde er gået ind i den diskussion, jeg har forsøgt at rejse omkring kontanthjælpen. Er det rimeligt, at alle mennesker uanset trang skal have en slags borgerløn? Det er jo det, fru Lilli Gyldenkilde siger, og det bliver også konsekvensen af det. Nogle af dem, vi taler om, har haft 26 ugers reelt arbejde på et eller andet tidspunkt af deres liv, og så har de i øvrigt fået udbetalt 1 mio. kr. af det offentlige, uden at de har haft arbejde. Det er rigtigt, at de har passet deres arbejdstilbud og uddannelsesstilbud, men det offentlige har givet dem 1 mio. kr. Hvad med alle dem, der ikke har fået 1 mio. kr.?

Jeg kender et par sociale tilfælde, som jeg godt kunne bruge 1 mio. kr. til, og det er jo det, det handler om. Det handler om udbetaling af 1 mio. kr., og vi siger bare, at det synes vi ikke vi kan fortsætte med. Vi vil gerne have lov til at se på det trangsbestemte, inden vi udbetaler mere, og det er da o.k., når vi har kontanthjælpssystemet. Efter hvad jeg har undersøgt, er kontanthjælpen indrettet sådan, at man ikke nødvendigvis skal gå fra hus og hjem. Men det er også klart, at hvis man ikke til evig tid kan basere sin tilværelse på to indtægter, bliver man nødt til at indrette sig efter det.

Jeg er blevet skilt; jeg måtte også sælge huset. Der var ikke nogen, der sørgede for, at jeg kunne blive i det hus. Sådan kommer vi jo ud for sociale begivenheder, som vi på en eller anden måde må tage hånd om. Og det, jeg blot gerne vil høre, er, om arbejdsministeren vil give det tilsagn, at vi på et eller andet tidspunkt kan diskutere disse mennesker konkret. Det tror jeg nemlig vil fremme processen. Så kan vi se: Er det stakkels mennesker alle sammen? Vi vil så konstatere, at det er det ikke. Nogle af dem bør vi gøre noget for. Andre behøver ikke så meget.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Man må jo altså have lidt virvar oven i sit hoved, når man kan blive ved med at argumentere, som om det er en social begivenhed, at man må ud af et erstatningssystem på grund af, at der ikke er en arbejdsplads til én.

Den eneste sociale begivenhed, disse mennesker kommer ud for, er, at der ikke er et arbejde at anvise dem til, og så bliver de sociale klienter. Det er det, vi her taler om. Og alt det dér med livslange ydelser – jamen kæreste, hvis folk kunne skaffe sig 9 måneders arbejde inden for 2½ år hele tiden, så kunne de jo være i dette her system hele deres liv. Sådan er det jo.

Lad os nu ikke gøre det mere kompliceret, end det er. Og lad os nu ikke bilde hinanden noget ind, som ikke er rigtigt. Lad os nu forsøge at finde en løsning for disse mennesker. Det er en lille gruppe mennesker, som kommer ud i en social deroute nu, fordi vi ikke vil spænde et sikkerhedsnet ud under dem i måske 1 år eller 1½, indtil der findes nogle varige løsninger på dette område.

[Lilli Gyldenkilde]

Og lad os bare diskutere, fru Lone Dybkjær, bl.a. forsørgelsen af hinanden. Dette forslag har jeg stillet for at spænde et sikkerhedsnet ud under disse mennesker i 1½ år, indtil vi har diskuteret bl.a. forsørgelsesbegrebet færdigt, for selvfølgelig kommer vi da til at diskutere det fremover i forbindelse med, at arbejdsløsheden stiger og stiger, de langtidslødes antal stiger og stiger og flere og flere vil ryge over på bistandshjælp. Mange af dem vil være samgifte eller samboende, og de vil ikke kunne få én krone nogen steder fra og må gå fra hus og hjem, ikke på grund af, at der er indtruffet særlig store sociale problemer, men fordi der ikke er en arbejdsplads til dem.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg vil gerne sige til arbejdsministeren, inden arbejdsministeren svarer fru Lone Dybkjær, at vi faktisk også er meget interesserede i den meget konkrete og selektive undersøgelse, som fru Lone Dybkjær bad om. Vi tror, at hvis vi skal videre i denne diskussion, hvis vi skal hjælpe de grupper, som vi måske er enige om at hjælpe, i hvert fald et stykke vej, er det faktisk nødvendigt at få en ganske konkret belysning af, hvad situationen er for de mennesker. Det vil jeg gerne sige til arbejdsministeren, inden arbejdsministeren svarer på fru Lone Dybkjærs forslag.

Formanden:

Så er det fru Lone Dybkjær for en kort bemærkning, og så skal vi snart høre hr. Glønborg.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Nu må man jo ikke kommentere bemærkningerne fra formanden; det vil jeg derfor undlade og så sige til fru Lilli Gyldenkilde, at jeg synes ikke om et system, som er indrettet på en sådan måde, at man ved at tage 9 måneders arbejde, hver gang der er gået 2½ eller 3 år, så i øvrigt kan gå på dagpenge resten af tiden. Jamen systemet er sådan, det ved jeg. Hvis man opfylder arbejdskravet, kan man blive i systemet. Det ved vi jo alle sammen, sådan er det.

Jeg vil gerne bede om, at man læser Socialpædagogen, hvor man i lederen skriver om en,

der siger, at han har lidt travlt for tiden, fordi han er arbejdsramt. Han befinder sig meget godt ved de arbejdsfri perioder, fordi de er frivillige. Ja, på det offentlige regning, på dagpenge-systemets. Og så siger jeg bare, at hvis vi skal indføre borgerløn på 130.000 kr. om året for nogle grupper, synes jeg, vi skal gøre det for alle borgere. Jeg synes ganske enkelt ikke, det er rimeligt, at det kun er en lille, selektiv gruppe, der har 130.000 kr. om året.

Så vil jeg også gerne sige til fru Lilli Gyldenkilde, at når jeg ikke vil være med til at forlænge dette her, er det også, fordi jeg er 100 pct. overbevist om, at der som resultat af det arbejde, Zeuthenudvalget laver, ikke bliver tale om forlængede ordninger med samme finansiering. Det lader sig ikke gøre. For det er rigtigt, at vi skal aktivere, og at vi skal gøre alt muligt andet, men derfor vil vi stadig væk have nogle mennesker, tror jeg, der ikke kan få arbejde i dette land, og så må vi diskutere, hvad vi gør ved det. Det andet er at lukke øjnene.

Så siger fru Lilli Gyldenkilde stadig væk, at hun gerne vil spænde et sikkerhedsnet ud under disse mennesker. Det tror jeg vi alle sammen vil; vi vil gerne spænde et sikkerhedsnet ud under alle mennesker her i samfundet. Det kan bare ikke lade sig gøre. Det har vi ikke råd til. Nu vælger fru Lilli Gyldenkilde altså denne gruppe, som hun gerne vil spænde et sikkerhedsnet ud under. Jeg har faktisk en hel del andre grupper, jeg gerne vil give et sikkerhedsnet. Det kan bare ikke lade sig gøre. Derfor mener jeg ikke, det er anstændigt at sige det, fru Lilli Gyldenkilde indirekte siger om vores bistandssystem, nemlig at man tvinges til at gå fra hus og hjem.

Men okay, lad os tage den konkrete diskussion. Jeg håber, arbejdsministeren siger ja, og at vi kan få nogle tal på bordet. Det kan så vise os, hvad det er for mennesker, der rent faktisk rammes af det her. Det tror jeg vil lette debatten.

Formanden:

Det er § 28 i forretningsordenen, der giver formanden den fulde kompetence til at fastsætte de korte bemærkninger. Derfor giver jeg nu ordet til hr. Glønborg.

Glønborg (KRF):

Når man kommer som den sidste ordfører i

[Glønborg]

rækken, må man konstatere, at en lang række af de problemer, man ville rejse, er rejst, en lang række af de argumenter, som man ville komme med, er fremført, og det bliver så også min situation i dag, men det skal man ikke altid græde over.

Jeg kunne begynde med at sige det samme, som fru Jytte Andersen gjorde, nemlig at her drejer det sig om forligsstof, og vi vedstår selvfølgelig forliget, men eftersom fru Jytte Andersen fortsatte med at sige, at Socialdemokratiet gerne havde set det anderledes, men ikke kunne skaffe flertal i forligskredsen, er vi naturligvis også nogle i forligskredsen, der må melde os som de ansvarsbærende for, at man ikke kan følge SF's forslag. Kristeligt Folkeparti vil også gerne melde sig som ansvarsbærende for dette. Vi er jo ikke ene om at stå i den situation. Der er en lang række partier, som klart har gjort op, at der må sættes en grænse for, hvor længe man kan blive hængende i a-kasse-systemet.

Jeg kan så slippe for at gentage de mange argumenter. Jeg kan sige, at navnlig fru Lone Dybkjær har fremført 90 pct. af de argumenter, som jeg også ville have brugt. Somme tider kan man jo, når man nu er så enig med Det Radikale Venstre i en sag – og det hænder jo somme tider, at vi er det – ærgre sig lidt over, at man ikke har flere mandater, så man fik lov til at komme først. På den anden side kan jeg jo så sige, at nu er det over fru Lone Dybkjærs syndige hoved, alle skældudene er ramlet ned, og så kan jeg komme pænt bagefter og regne med, at der nok ikke er nogen, der gider gentage dem, når jeg i øvrigt slutter mig til synspunkterne.

Jeg lyttede meget grundigt til argumenterne fra fru Lilli Gyldenkilde og fra fru Jytte Andersen, men jeg må sige, at jeg føler mig ikke overbevist om, at det ville være rimeligt og retfærdigt at forlænge perioden, så man kan blive hængende i a-kasse-systemet.

Jeg er nemlig meget optaget af, at vi skal have et samfund, hvor mennesker skal kunne leve på det, der hedder det nederste sikkerhedsnet i vores samlede antal af systemer. Det vil sige, at vi skal have et bistandssystem, som gør, at mennesker på rimelig vis kan leve, også uanset hvilken familieform de har valgt. Det skal være muligt at klare sig på rimelig vis både som enlig, som samboende og som gift, og dér synes

jeg vi har en klar uretfærdighed over for de gifte. Og da arbejdsministeren repræsenterer en regering, der også rummer en socialminister, er det vel ikke helt utidigt at foreslå arbejdsministeren, at man i regeringen tager dette problem op med socialministeren og spørger: Er vores regler rigtige nok?

Og jeg tror, at jeg må sige nej. Jeg er ked af at måtte sige, at jeg tror, at den grænse, der er sat for, hvornår man kapper bistandshjælpen af på grundlag af den gensidige forsørgerforpligtelse, må ligge for lavt, siden dette tilsyneladende rammer nogle så hårdt, som det gør efter de beskrivelser, vi har fået. Jeg er meget enig i fru Lone Dybkjærs efterlysning af en undersøgelse af, i hvilken situation de mennesker er, der falder ud af systemet her. Jeg er helt overbevist om, at en del af dem ikke kommer til at lide nogen nød, men der er nok nogle, der gør det, og dér må vi prøve at se alvorligt på bistandssystemet.

På den anden side vil jeg sige med hensyn til snakken om, at man skal gå fra hus og hjem: Ja, det er muligt, at man skal gå fra et hus, men det dér med »og hjem« er en tilsnigelse. Man går ikke fra sit hjem, selv om man eventuelt må skifte til en anden bolig. Man kan godt leve i et godt hjem i en lidt mindre bolig end den, man anskaffede sig, dengang man havde to fulde indtægter. Man skal bare have en rimelig tid til at omstille sig, og det må vi sørge for at der er. Og jeg synes næsten, at det antal år, vi har, er rimeligt. Man skal kunne indstille sig på at klare sig på den ene indtægt. Og det kan lade sig gøre også i dette samfund at leve af én indtægt.

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Nu skal vi jo også have lidt krudt til det følgende punkt på dagsordenen, så jeg har ikke til hensigt at kommentere indlæggene fra ordførerne, bortset fra at flere ordførere har efterlyst et mere præcist materiale om den persongruppe, vi har på dagsordenen i dag.

Der foreligger i dette øjeblik et materiale herom, et materiale, som umiddelbart har kunnet trækkes ud af eksisterende registre. Det vil sige, at vi ved, hvor de pågældende bor; vi kender deres køn, vi kender deres alder, og vi kender også den a-kasse, som de er tilknyttet. Det er de oplysninger, der er umiddelbart tilgængelige.

[Arbejdsministeren]

Hvis der er interesse for at komme tættere på – og det kan jeg forstå at der er – skal vi et skridt længere ud i systemet, hvor oplysningerne formentlig ikke umiddelbart vil være tilgængelige – forstået på den måde, at man kan trykke på en knap, og så ligger de der. Men jeg er meget parat til at tage en drøftelse med a-kasserne om at gå tættere på, men så synes jeg lige, vi ved en anden lejlighed skal sætte os sammen, så vi præcist formulerer, hvad det er, vi ønsker at få at vide fra a-kasserne. For det er naturligvis et helt rimeligt krav, at man har så stor en viden, som der overhovedet er mulighed for at få, om den persongruppe, som jo er i klemme.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg må jo sige, at SF ikke har så meget at takke for efter denne debat. Det ligger helt klart, at resten af Folketinget har den indstilling – i øjeblikket i alt fald – at 7 år i dagpenge-systemet med uddannelses tilbud og arbejdstilbud er sådan, det skal være fremover. Sådan må jeg forstå det, der er blevet sagt, og ingen vil være med til at prøve at give disse mennesker – hvilket jeg prøver med dette forslag – en chance for at se, om der kommer nye tiltag. Det er ærgerligt, og vi vil også komme til at tale mere om det, for diskussionen er ikke slut.

Jeg vil gerne sige, at jeg synes, vi har noget af en enestående arbejdsminister, som nu i slutningen af debatten går op og siger: Jamen vi har oplysningerne om, hvilket køn og hvor mange der er tale om, hvilken alder de har, og hvilken a-kasse de tilhører. Vi har haft en hel lang debat, hvor vi har været inde på, hvor mange der kunne være, fordelt på køn, alder osv., og så går ministeren ikke op og siger, hvad der står i papiret, men står og bladrer i det og siger, at vi har oplysningerne. Det var da rimeligt nok, om disse oplysninger var kommet frem. Ministeren kunne da blot være gået på talerstolen og have givet os de overordnede tal. Det er da muligt, at vi skal dyrke tallene yderligere, det skal vi efter al sandsynlighed, men jeg synes nu, at ministeren godt kunne have taget tallene op.

Jeg vil ikke gå ind i flere af alle de argumenter, vi har været inde i én gang, for det er en for kompakt modstand at gå ind i, og man er enig om de argumenter i forligskredsen. Da SF ikke er med i dette forlig, har vi ikke kunnet tage

sagen op i forligskredsen, og derfor har vores eneste mulighed været at få diskussionen her i folketingssalen. Det er jeg ikke utilfreds med at vi har fået, heller ikke med det, der er blevet sagt her.

Der er én ting, som ikke rigtig har været inddraget i denne debat, og det er, at nu har Folketinget besluttet, at sådan skal det her være, og så går kommunerne ud og sætter sig ned og regner på: Hvad betyder det egentlig her i vores kommune, hvis vi nu skal til at tage alle de bistandsmodtagere, som kommer via det, at de er færdige i a-kasse-systemet? Og det har fået en del kommuner til at se i øjnene allerede nu, at det bedste, de overhovedet kan gøre, er at gå ud og få skaffet 9 måneders arbejde til disse mennesker, for ellers får kommunerne så store millionudgifter på deres bistandssystem, at de ikke kan klare det. Det kaldes med et enkelt ord kassetænkning: mellem statens kasse og kommunernes kasse. Jeg bebrejder ikke kommunerne, at de gør det her, for for det første hjælper det nogle, der er i en dårlig situation, og for det andet hjælper det på kommunekassen, og den har det jo ikke for godt i øjeblikket i de forskellige kommuner rundt omkring.

Men det, at et flertal herinde fastholder denne lovgivning, betyder, at kommunerne ophæver den på deres måde derude. Og så sidder man herinde og fastholder, at vi i hvert fald ikke vil lave om på det her. Jamen folk kan da ikke begribe, hvad det er, der foregår! Altså politikerleden, den får ærlig talt nogle omdrejninger i disse år, og det er faktisk selvforskyldt, om jeg så må sige. For det er jo urimeligt, at vi sidder og laver love herinde, som vi godt ved ikke bliver holdt, fordi man finder ud af at gøre det anderledes ude i kommunerne. Der er ikke én, der har været inde på det her. Vi ved godt, at sådan ser det ud rundt omkring i kommunerne: at man i øjeblikket leder med lys og lygte, og i masser af tilfælde har man fundet arbejdet. Og jeg skal da hilse og sige, hvis nogen skulle finde på at læse denne debat igennem, at det skal ikke være arbejdstilbud, man skal have, for dem må man nemlig ikke få flere af; det skal være rigtigt arbejde, og så er det såmænd lige meget, om det er i kommunal eller i privat regi. Et rigtigt arbejde i 9 måneder betyder, at man er tilbage i systemet igen på det, der herinde bliver kaldt livsvarigt, og hvor man jo kunne sige en ny 7-års-periode.

[Lilli Gyldenkilde]

Det er ikke godt nok, det, vi laver på disse områder. Jeg ved, det er lidt svært at tage SF's synspunkter i de her sammenhænge med ind i overvejelserne, eller i hvert fald kommer vi aldrig med i forhandlingerne. Og det er af gode grunde, for vi vidste jo, dengang dette her blev vedtaget, at det ville få den følge, som det fik. Derfor er vi ikke med i forliget om det, og derfor kan vi ikke være med i videre drøftelser, for vi er ikke en del af forligskredsen. Men det skal nu ikke afholde os fra at bruge Folketinget til at få en debat om disse ting og til – i håb om, at der er nogle fra pressen, der ser det – at man i hvert fald tager denne gruppe op til en overvejelse om, hvad vi skal gøre med den fremover.

Men punktet om, at kommunerne går ind og laver om på det, der laves herinde, er vi nødt til at lade indgå i overvejelserne, for det er altså for dårligt arbejde, der bliver lavet herinde, når det er så let at omgå det. Og selvfølgelig bliver de nødt til at omgå det ude i kommunerne, for de har ikke råd til andet.

Vi kommer nærmere ind på denne debat i forbindelse med forslaget, der følger efter; det kan ikke undgås, for vi ændrer ikke mening fra det ene øjeblik til det andet. Jeg synes, dette forslag er bedre end det socialdemokratiske, og jeg kan forstå på Socialdemokratiet, at de egentlig også synes, det er et godt forslag, men at der ikke er flertal for det. Derfor har man fundet på noget andet, som det jo desværre også nok viser sig at der ikke er flertal for.

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Fru Lilli Gyldenkilde sagde, at vi havde en enestående arbejdsminister, og hvis ellers det skal opfattes som en kompliment, takker jeg for det. Men jeg er ikke helt sikker på, at det i denne sammenhæng skulle opfattes på den måde.

Bebrejdelserne gik på, at jeg henviste til et papir, som fru Lilli Gyldenkilde ikke havde til rådighed. Jeg stod egentlig i en vildfarelse og troede, at det var et papir, der var stillet til rådighed for Arbejdsmarkedsudvalget, men ved nærmere eftersyn kan jeg godt se, at det er det ikke. Det er et papir, der er udleveret i forligskredsen, men der er ikke noget hemmeligt i det, så hvis medlemmer af Arbejdsmarkedsudvalget ønsker det, kan de naturligvis få det.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det skal jeg så sige mange tak for. Men altså: Vi, der sidder i salen i dag, og de, der eventuelt hører på debatten, sidder ved mikrofonerne og skal skrive om debatten, må altså ikke få tallene at vide i forbindelse med, at vi diskuterer dette her. Det beklager jeg selvfølgelig, for jeg mener, at der er tale om 80 pct. kvinder, og så er det lidt svært at sige, hvor mange af dem der er enlige, og hvor mange af dem der er samgifte. Aldersmæssigt ved vi fra pressen, som har skrevet om dette her, at det er en meget yngre aldersklasse, end man egentlig troede, da man lavede overgangsordningen fra 55 til 60 år på efterlønnen. Da troede man, at man tog hånd om noget af det her, og det viser sig desværre, at det gjorde man ikke.

Jeg skal beklage, at der ikke kan være større åbenhed omkring disse ting. Jeg må se i øjnene, at de direkte oplysninger er der altså ét parti som ikke har fået indtil nu, og det er Socialistisk Folkeparti. De øvrige partier har fået dem, fordi de hører med til forligskredsen. Ja, måske har Fremskridtpartiet heller ikke fået dem, i hvert fald ikke i forligskredsen. Vi er altså to partier, der er forholdt de oplysninger, som har betydning for den debat, vi her har, og som har betydning for den offentlige debat, der nu har kørt i et halvt år. Til det er der bare at sige: Velbekomme!

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 66: